

การบูรณาการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

(กรณีศึกษา การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสตูล : การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล)

จังหวัดสตูล มีที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเป็นจังหวัดในความรับผิดชอบตามภารกิจของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีสภาพพื้นที่ตั้งเป็นแนวภูเขาทอดยาวคล้ายกับพื้นที่จังหวัดยะลา, จังหวัดนราธิวาส และพื้นที่ติดกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งนโยบายที่สำคัญประการหนึ่ง คือ สร้างความเข้มแข็งให้ประชาชนในพื้นที่ผ่านการสร้างความร่วมมือจากประชาชน การเตรียมความพร้อม การลดการสูญเสีย โดยเฉพาะจากสาธารณภัย ตลอดจนการมีมาตรการช่วยเหลือ เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจหลักของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย โดยการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีวัตถุประสงค์หลักในภาพรวมเพื่อเป็นเครื่องมือในการเตรียมความพร้อม และเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงาน บุคลากร และประชาชน ภายใต้การบูรณาการสรรพกำลังจากหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในแต่ละระดับ ตามแนวทางของระบบการบัญชาการเหตุการณ์ ที่ระบุอยู่ในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ และในปิงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ จังหวัดสตูล โดยสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ได้ดำเนินการจัดการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ จังหวัดสตูล หน่วยงานระดับจังหวัด อำเภอ ทหาร ตำรวจ แพทย์/สาธารณสุข องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มูลนิธิ/อาสาสมัคร หน่วยงานในกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอปภ.จ.) และหน่วยงานในกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ (กอปภ.อ.) ตลอดจนประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย โดยใช้รูปแบบการฝึกเฉพาะหน้าที่ (Function Exercise : FEX) การฝึกปฏิบัติ (Drill) และการฝึกเต็มรูปแบบ (Full-Scale Exercise : FSX)

จากข้อมูลทีกล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของจังหวัดสตูล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ผ่านมา ได้มุ่งเน้นการสั่งการ การประสานการปฏิบัติ การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ตลอดจนการให้ความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย ผ่านการฝึกฯ โดยใช้สถานการณ์การกู้ภัยทางทะเล : การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล มีความสำคัญในการตอบสนองนโยบายพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อีกทางหนึ่ง ในการสร้างความร่วมมือที่ดีร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และประชาชน อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชนเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อนโยบายของภาครัฐที่ขับเคลื่อนในพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้

การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นเครื่องมือในการสร้างความพร้อมและเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงาน และบุคลากร ภายใต้การบูรณาการ ดังนั้น เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการฝึกมีความรู้ความเข้าใจ สามารถดำเนินการได้บรรลุวัตถุประสงค์ ตลอดจนเข้าใจภาพรวมทั้งหมดของการฝึก ดังนั้นผู้ขอรับการประเมินจึงขอสรุป ทฤษฎีการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่สำคัญ ดังนี้

๑. นิยามและความหมาย การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย คือ การทำเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจจนเป็นหรือมีความชำนาญ เป็นกิจกรรมการฝึกฝน หรือฝึกปฏิบัติของผู้เข้าร่วมการฝึก โดยการสมมุติสถานการณ์ขึ้น เพื่อทดสอบความรู้ความสามารถในการปฏิบัติของผู้เข้ารับการฝึก ตลอดจนทดสอบนโยบาย แผน หรือแนวทางการปฏิบัติของหน่วยงานหากเกิดเหตุการณ์ขึ้นจริง รวมทั้งเป็นการทดสอบแนวทางปฏิบัติให้ประสานสอดคล้องกันอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ ทำให้ทราบถึงจุดบกพร่อง และช่องว่างในการปฏิบัติงานอันนำไปสู่การปรับปรุงแผนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

๒. ความสำคัญของการฝึก

๑) ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายตระหนักเห็นความสำคัญของการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยรับรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และยึดมั่นในความรับผิดชอบ

๒) เป็นที่มาของนโยบาย การปรับแก้ไขระเบียบวิธีปฏิบัติให้เหมาะสม และสอดคล้องกับภารกิจ

๓) ทำให้เกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในทุกระดับ

๔) ปรับปรุงข้อมูลปฐมภูมิ และทฤษฎีปฏิบัติให้ถูกต้อง จัดเก็บอย่างเป็นระบบ และเป็นปัจจุบัน

๕) เสริมสร้างศักยภาพของเครือข่ายในการทำงาน โดยการบูรณาการการทำงานทุกภาคส่วน

๖) ทำให้เกิดข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๗) พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง นำระบบบัญชาการเหตุการณ์มาใช้อย่างถูกต้อง มีมาตรฐานเดียวกัน และสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน เน้นการสร้างทีมงาน การทำงานเป็นทีม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ให้เกียรติและไว้วางใจ สร้างความคุ้นเคยกัน เพื่อให้การประสานงานเป็นไปอย่างคล่องตัว

๘) เพื่อสร้างจิตสำนึก และจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในองค์กร ชุมชน ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมจัดการภัยพิบัติในชุมชน

๙) เพื่อให้สามารถจัดสรรการใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า ประหยัด ใช้เป็น เน้นกฎวิธี

๓. วัตถุประสงค์ ในภาพรวมของการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๑) เพื่อทดสอบ และประเมินความพร้อมของแผนการปฏิบัติ นโยบาย และกระบวนการดำเนินงานในการตอบโต้ต่อสถานการณ์เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

๒) เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จากการฝึก อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะการปฏิบัติงานให้มีศักยภาพ และประสิทธิภาพของบุคลากร

๓) เพื่อให้ทราบถึงข้อบกพร่องของแผนการปฏิบัติ นโยบาย กระบวนการดำเนินงาน และช่องว่างในการประสานงานของหน่วยงานที่มีอยู่ รวมทั้งศักยภาพในการปฏิบัติตามแผนในด้านการจัดการ และทรัพยากรทั้งวัสดุ เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ ฯลฯ

๔) เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการสื่อสารและประสานงานระหว่างหน่วยงาน ทั้งภายในและภายนอก โดยส่งเสริมให้บุคลากรของหน่วยงานมีโอกาสได้ปฏิบัติงาน ประสานการปฏิบัติในการดำเนินงานร่วมกันส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนอย่างราบรื่น

๕) เพื่อฝึกฝนให้เจ้าหน้าที่ทราบถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนอย่างชัดเจน รวมทั้งได้ทบทวนองค์ความรู้ ทักษะการทำงาน และพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติการต่อเหตุฉุกเฉินของแต่ละบุคคลภายใต้สถานการณ์สมมติในการฝึก ตามเหตุฉุกเฉิน และภัยต่างๆ

๖) เพื่อเป็นการปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อกำหนดหรือข้อบังคับ ตามที่กระทรวง กรม หน่วยงานต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดตามวัตถุประสงค์ของการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องมุ่งเน้นให้เกิดการปฏิบัติไปตามให้วัตถุประสงค์นั้นๆ ซึ่งในการจัดการฝึกแต่ละครั้ง อาจมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างออกไป หรือครอบคลุมบางข้อที่กล่าวมา โดยขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละพื้นที่ หน่วยงานที่เข้าร่วมการฝึก ทรัพยากร สถานการณ์ที่ใช้ และขนาดของภัยที่ใช้ในการฝึก

๔. ประโยชน์ของการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๑) ทำให้ทราบจุดบกพร่อง และข้อด้อยของแผนที่มืออยู่ และสามารถกำหนดนโยบาย แนวทาง มาตรการ เพื่อแก้ไขช่องว่างของแผน ซึ่งจะทำให้แผนได้รับการปรับปรุงและเป็นเครื่องมือในการตอบโต้และรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) การปฏิบัติการร่วมกันของหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานเดียวกันหรือต่างหน่วยงาน ดังนั้น การฝึก จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการทดสอบความราบรื่นในการปฏิบัติงานร่วมกัน ด้วยเหตุนี้ หากการปฏิบัติการร่วมกันในขณะการฝึกซ้อมมีความขัดแย้ง หรือมีอุปสรรค ทั้งในเชิงนโยบายหรือแนวทางการปฏิบัติก็จะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบปัญหา และนำไปสู่การแก้ไขข้อขัดข้องเพื่อลดปัญหาเหล่านั้น

๓) การดำเนินการหรือปฏิบัติร่วมกันจากหลากหลายฝ่ายหรือภารกิจซึ่งมีการมอบหมายหน้าที่ในแต่ละด้าน ดังนั้น การฝึกจึงเป็นการยืนยันบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในภารกิจของแต่ละฝ่ายที่ชัดเจน ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีความสอดคล้อง สอดประสานกันอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ ไม่ซ้ำซ้อนและสับสน

๔) เกิดการประเมินความพร้อมในเรื่องทรัพยากรทั้งด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์งบประมาณ ฯลฯ ดังนั้น การฝึก จะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบความต้องการทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพรวมทั้งสมรรถนะและศักยภาพของทรัพยากร (Specification Requirement)

๕) ทำให้ทราบความต้องการในมิติการพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้วย กล่าวคือความต้องการการฝึกอบรม (Training Need) เนื่องจากการฝึก จะทำให้ทราบจุดอ่อน ข้อบกพร่องในการปฏิบัติของบุคลากร หากปัญหาที่เกิดขึ้นเกิดจากการขาดศักยภาพของบุคลากรในเรื่องใด ก็จะทำให้ทราบว่าหน่วยงานจำเป็นต้องฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในส่วนงานหรือภารกิจใด

๖) เป็นการทดสอบความพร้อมของแผน แนวทางการปฏิบัติการในการตอบโต้ต่อสถานการณ์นั้นๆ ดังนั้น หากมีประเด็นที่เป็นจุดอ่อน จุดบกพร่องของแผน ผลจากการฝึก จะสะท้อนปัญหาและเป็นประเด็นนำไปสู่การปรับปรุง พัฒนาให้แผนหรือแนวทางการปฏิบัติดังกล่าวมีความสมบูรณ์ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงต่อไป

๗) ช่วยเสริมสร้างให้เกิดการทำงานเป็นทีม (Teamwork) ระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานร่วมกันเป็นไปอย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพ ลดความขัดแย้ง

จากประโยชน์ของการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อาจกล่าวได้ว่าการฝึกมีความสำคัญต่อการจัดการสาธารณภัยใน ๒ มิติสำคัญคือ ๑) มิติด้านบุคคล ก่อให้เกิดการเรียนรู้และฝึกอบรมของแต่ละบุคคล (Individual training) กล่าวคือ การฝึกทำให้บุคลากรฝึกฝนบทบาทหน้าที่ และเรียนรู้ประสบการณ์ในบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายนั้น และ ๒) มิติด้านระบบ ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงระบบ (System Improvement) คือ การฝึกทำให้เกิดการพัฒนากระบวนการประสานงาน กลไก และหน่วยงานในการจัดการเหตุฉุกเฉินด้วยเช่นกัน

๕. ภารกิจและบทบาทหน้าที่สำคัญในการจัดการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำสถานการณ์เพื่อสอดคล้องกับภารกิจที่ทำการฝึก มีดังนี้

- ๑) การแจ้งเหตุฉุกเฉิน (Alert Notification)
- ๒) การแจ้งเตือนประชาชน (Public Warning)
- ๓) การติดต่อสื่อสาร (Communication)
- ๔) การประสานงานและการควบคุม (Coordination and Control)
- ๕) การนำเสนอข้อมูลเหตุฉุกเฉินต่อสาธารณชน (Emergency Public Information)
- ๖) การประเมินความเสียหาย (Damage Assessment)
- ๗) การปฏิบัติการทางการแพทย์ (Health and Medical)
- ๘) การให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน (Individual/Family Assistance)
- ๙) ความปลอดภัยของสาธารณชน (Public safety)
- ๑๐) งานด้านโยธาและวิศวกรรม (Public Work and Engineering)
- ๑๑) การขนส่งและคมนาคม (Transportation)
- ๑๒) การบริหารทรัพยากร (Resource Management)

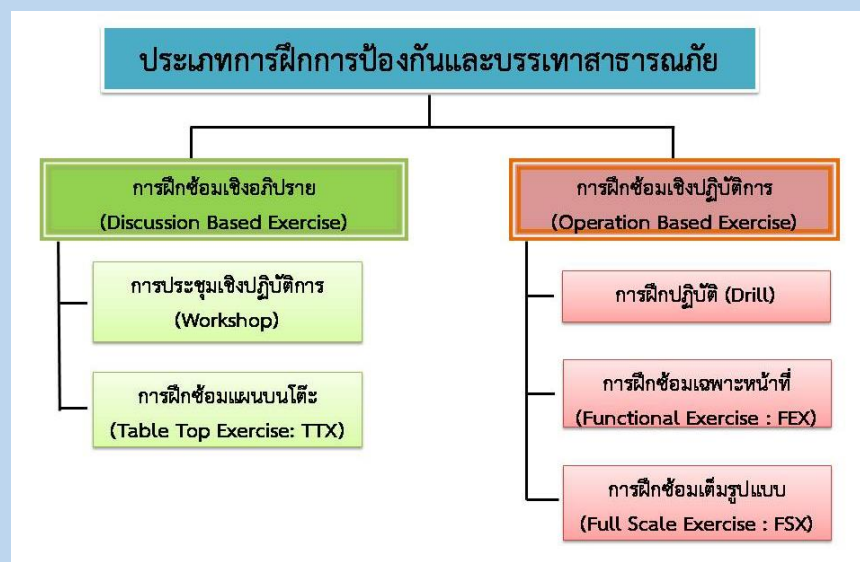
๑๓) การดำเนินการของภาครัฐอย่างต่อเนื่อง (Continuity of Government)

ในการวางแผนการฝึก ได้ให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่มากกว่าประเภทของภัยที่ใช้ หรืออาจกล่าวคือ ไม่ว่าจะเป็นเหตุฉุกเฉินที่เกิดจากภัยพิบัติประเภทใด การเตรียมความพร้อมในภารกิจของแต่ละบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบนั้นจะไม่แตกต่างกัน ซึ่งในการจัดการฝึกนั้น ผู้รับผิดชอบจะต้องคำนึงถึงภารกิจข้างต้นโดยอาจนำภารกิจในบางข้อมาใช้นั่น ซึ่งขึ้นกับสถานการณ์ ศักยภาพ ความพร้อมของบุคลากร เครื่องมือ และระดับสาธารณภัยที่ใช้การฝึก

๖ ประเภท ของการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การฝึกมีรูปแบบหลากหลายประเภท ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ขนาด ขอบเขต ความซับซ้อน และวิธีการ โดยสามารถแบ่งประเภทและรูปแบบการฝึกไว้หลักๆ ๒ ประเภท ๕ รูปแบบ (ภาพที่ ๒.๕) ดังนี้

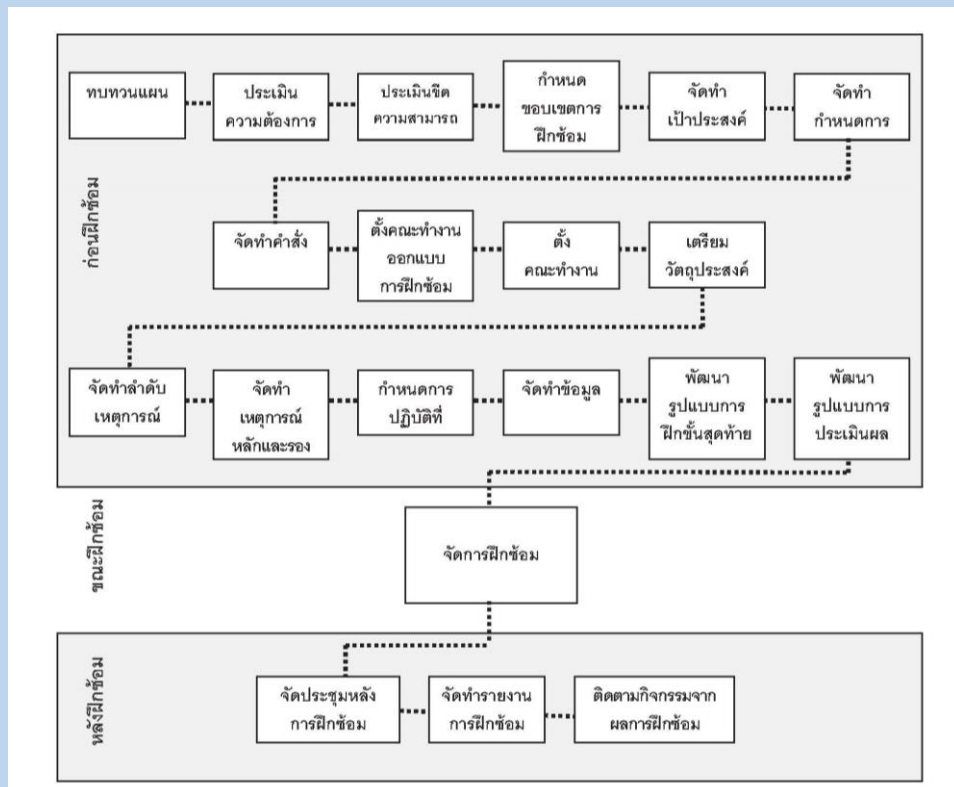
๑) การฝึกเชิงอภิปราย (Discussion-Based Exercise) ซึ่งเป็นการฝึกที่เน้นการหารืออภิปรายถึงแผน มาตรการ หรือวิธีการปฏิบัติ การฝึกประเภทนี้เน้นประเด็นยุทธศาสตร์ และนโยบายของหน่วยงานเป็นสำคัญ และเป็นการฝึกที่มีความซับซ้อนน้อยที่สุด รวมทั้งเป็นการฝึกจะไม่มี การเคลื่อนย้ายทรัพยากรใดๆ โดยแบ่งออกเป็น ๒ รูปแบบประกอบด้วย ๑. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และ ๒. การฝึกซ้อมแผนบนโต๊ะ (Table Top Exercise: TTX)

๒) การฝึกเชิงปฏิบัติการ (Operational-Based Exercise) ซึ่งเป็นการฝึกที่มีการเคลื่อนย้าย ระดมทรัพยากร และบุคลากร จึงเป็นการฝึกที่มีความซับซ้อนมากกว่าการฝึกซ้อมเชิงอภิปราย โดยมีการนำแผน นโยบาย และมาตรการไปสู่การปฏิบัติจริงเพื่อให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ขณะเดียวกันสามารถที่จะพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรและทีมงาน โดยแบ่งออกเป็น ๓ รูปแบบประกอบด้วย ๑. การฝึกปฏิบัติ (Drill), ๒. การฝึกซ้อมเฉพาะหน้าที่ (Functional Exercise) และ ๓. การฝึกซ้อมเต็มรูปแบบ (Full-scale Exercise)

ภาพประเภทของการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๗. กระบวนการจัดการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระบวนการจัดการฝึกสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับหน่วยงานทุกขนาด ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานขนาดใหญ่ที่มีทรัพยากร และขอบเขตอาณาหน้าที่กว้างขวาง หรือแม้แต่หน่วยงานขนาดเล็กหน่วยงานเดียว นอกจากนี้ ยังสามารถนำไปใช้กับทุกประเภทของการฝึก อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนดังกล่าวจะต้องออกแบบ และประยุกต์ให้เหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และขีดความสามารถขององค์กรที่จะจัดการฝึก ซึ่งการจัดการฝึกต้องเริ่มต้นในการออกแบบ เข้าใจอย่างชัดเจนถึงภาพรวมในกระบวนการจัดการฝึกทั้งหมด (ภาพที่ ๒.๖)

ภาพรวมในกระบวนการจัดการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ทั้งนี้ การมองกระบวนการจัดการฝึกในภาพรวมดังกล่าวอาจสามารถพิจารณาตามแนวทาง ดังนี้ ๑) ตามลำดับของกิจกรรม/ภารกิจที่ต้องดำเนินการ ๒) ตามภารกิจและห้วงเวลาดำเนินการ และ ๓) ตามภารกิจ/กิจกรรมที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดกระบวนการจัดการฝึกได้ ดังนี้

๑) การวางแผนการฝึก (Establishing the Base) จะถูกออกแบบเพื่อกระตุ้นให้บุคลากรได้คิดและปฏิบัติตามสถานการณ์ เมื่อเกิดขึ้นจริง ซึ่งมีแนวทาง/ขั้นตอนในเตรียมการประกอบด้วย

(๑) ทบทวนแผนที่มียู่ในปัจจุบัน (Reviewing the Current Plan) หมายถึงแผนที่ใช้ ในการตอบโต้เหตุฉุกเฉิน (Emergency Plan) การทบทวนแผนดังกล่าวจะทำให้สามารถระบุปัญหา เพื่อกำหนดเป้าประสงค์ และวัตถุประสงค์ของการฝึกได้

(๒) การประเมินความต้องการ/ความจำเป็นในการฝึก เป็นการวิเคราะห์ความต้องการของหน่วยงานเพื่อเป็นข้อมูลในการออกแบบการฝึก

(๓) ประเมินขีดความสามารถอำนาจหน้าที่ในการจัดการฝึกของหน่วยงาน ในการออกแบบการฝึกซึ่งมีการจำลองสถานการณ์ ทำให้ทราบว่าการตอบโต้สถานการณ์ใด จะต้องได้รับการประเมิน และหน่วยงานต้องมีขีดความสามารถในการตอบโต้อย่างไร ดังนั้นการที่จะจัดการฝึกหน่วยงานจึงจำเป็นต้องทราบถึงขีดความสามารถทรัพยากรของหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นทักษะงบประมาณ บุคลากร เงื่อนไขเรื่องเวลา สิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนต่างๆ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่ง ในการออกแบบการฝึก

(๔) กำหนดขอบเขตการฝึก หมายถึง การฝึกอาจกำหนดขอบเขตการฝึกในมิติเชิงพื้นที่ ภารกิจหน้าที่ (Function) ระดับหรือขนาดความรุนแรงของเหตุการณ์ที่เป็นสถานการณ์สมมุติ (Scale) ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่จะเข้าร่วมการ หรือระดับของผู้เข้าร่วม ซึ่งการกำหนดขอบเขตการฝึกที่ชัดเจนจะเป็นประโยชน์ในการออกแบบ และการประเมินผล

(๕) กำหนดรูปแบบการฝึก โดยพิจารณาจากความต้องการการฝึกและทรัพยากรที่มีอยู่เป็นสำคัญ

(๖) ประเมินการงบประมาณ ค่าใช้จ่าย ทรัพยากร และภาระผูกพันต่างๆ ประเด็นเรื่องงบประมาณควรพิจารณาตั้งแต่เริ่มต้นวางแผน เนื่องจากค่าใช้จ่ายจะมีส่วนในทุกขั้นตอน ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนค่าใช้จ่ายเพื่อให้มีงบประมาณเพียงพอ

(๗) กำหนดเป้าประสงค์ในการฝึก และผลที่คาดหวัง

(๘) ขอรับการสนับสนุน/อนุมัติจัดการฝึกและแจ้งกำหนดการ ขออนุมัติหรือการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการเมื่อจะให้หน่วยงานจะเริ่มต้นจัดการฝึก ถึงแม้ผู้บริหารเหล่านั้นจะไม่ได้เข้าร่วมในการฝึก แต่ด้วยอำนาจหน้าที่จะช่วยสนับสนุนและความร่วมมือให้การจัดการฝึกให้เป็นไปอย่างราบรื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกที่บูรณาการกับหลายหน่วยงาน นอกจากนี้ ยังหมายถึงการแต่งตั้งคณะทำงานต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึก ตั้งแต่การออกแบบการฝึกจนกระทั่งถึงงานธุรการ ดังนั้น จึงต้องมีคณะทำงานและหัวหน้าคณะทำงานรับผิดชอบการจัดการฝึกให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งหลักๆประกอบด้วย

๑. หัวหน้าคณะทำงานออกแบบการฝึก มีหน้าที่ความรับผิดชอบการฝึกทั้งกระบวนการพัฒนาการฝึก งานธุรการและสนับสนุน ทั้งนี้ ในการฝึกที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน หัวหน้าคณะทำงานออกแบบการฝึกอาจพิจารณาแต่งตั้งผู้ช่วย หรือผู้ประสานงาน

๒. เจ้าหน้าที่ด้านการจัดการเหตุการณ์ โดยปกติแล้วเจ้าหน้าที่ซึ่งรับผิดชอบการจัดการเหตุการณ์ควรเป็นผู้เข้าร่วมการฝึก จึงไม่ควรเป็นส่วนหนึ่งของหัวหน้าคณะทำงานออกแบบการฝึก และอาจมอบหมายผู้อื่นให้รับผิดชอบในส่วนของการออกแบบและจัดการฝึกแทน

๓. คณะทำงานออกแบบการฝึก มีหน้าที่ช่วยหัวหน้าคณะทำงานออกแบบการฝึกในการพัฒนารายละเอียด และขั้นตอนการฝึกซ้อมประกอบด้วย

- กำหนดวัตถุประสงค์
- จัดทำสถานการณ์สมมุติ
- พัฒนาลำดับเหตุการณ์และความเชื่อมโยงของสถานการณ์สมมุติ
- พัฒนาและแจกจ่ายเอกสาร วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นก่อนการฝึก และ

- จัดการฝึกอบรมก่อนการฝึก

๒) การกำหนดรูปแบบการฝึก (Exercise Development) การกำหนดรูปแบบการฝึกทั้งการฝึกเชิงอภิปราย (Discussion-Based Exercise) และการฝึกเชิงปฏิบัติการ (Operational-Based Exercise) มีขั้นตอนการดำเนินการในภาพรวมที่สำคัญ ๘ ประการ ดังนี้

- (๑) ประเมินความต้องการความจำเป็นในการฝึก
- (๒) กำหนดขอบเขตการฝึก
- (๓) กำหนดเป้าประสงค์
- (๔) กำหนดวัตถุประสงค์
- (๕) จัดทำสถานการณ์สมมุติ (Scenario, Narrative)
- (๖) จัดทำรายละเอียดเหตุการณ์หลักและเหตุการณ์รอง หรือเหตุการณ์แทรกซ้อน
- (๗) จัดทำรายการแนวการปฏิบัติ ที่คาดหวัง
- (๘) แจกและประชาสัมพันธ์การฝึก

๓) การจัดการฝึก (Exercise Conduct) โดยการจัดการฝึกให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้นั้นมีองค์ประกอบต่างๆที่สำคัญ ดังนี้

(๑) ความชัดเจนผู้เข้าร่วมการฝึกต้องมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ กฎพื้นฐานสำหรับการฝึก (Ground Rules) และความคาดหวังในบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนให้ชัดเจน

(๒) สร้างความต่อเนื่องในการปฏิบัติ หรือความให้สถานการณ์มีความต่อเนื่อง โดยอาศัยการส่งต่อข้อความเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถดำเนินการฝึกไปได้ตามห้วงเวลาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสามารถควบคุมกำกับดูแลการฝึกอย่างใกล้ชิด ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถานการณ์นั้นๆ

(๓) ความสมจริง ผู้เข้าร่วมการฝึกต้องได้รับการกระตุ้นให้ปฏิบัติตามเหตุผลเชิงซึ่งเป็นสถานการณ์ซึ่งถูกสมมุติขึ้นอย่างสมจริง หรือมีสถานการณ์แทรกซ้อน อาทิเช่น การสื่อสารใช้การไม่ได้ วัสดุอุปกรณ์ใช้การไม่ได้หรือมีข้อจำกัด ทรัพยากรมีไม่เพียงพอ หรือแม้กระทั่งความสูญเสีย

(๔) การกำหนดห้วงเวลาการฝึก จะช่วยให้ลำดับเหตุการณ์ตามสถานการณ์สมมุติมีความสมจริงและเหมาะสม

(๕) ทบทวนขั้นตอนการยุติสถานการณ์ ต้องชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้เข้าร่วมการฝึกซ้อมทราบกระบวนการยุติสถานการณ์ฉุกเฉินก่อนเริ่มการฝึก

(๖) ใช้ประโยชน์จากประเด็นปัญหาที่กำหนดขึ้นในสถานการณ์สมมุติที่กำหนดขึ้น อาจทำให้ยุติการฝึก แต่ในขณะเดียวกันก็สามารถทำให้หน่วยงานทราบถึงข้อบกพร่องของระบบการจัดการเหตุฉุกเฉินที่อาจจะเกิดขึ้นหากเกิดสถานการณ์จริงได้

๔) การประเมินผลและวิจารณ์การฝึก (Exercise Evaluation and Critiques) จัดเป็นส่วนสำคัญในการฝึก เพื่อประเมินว่าการฝึกบรรลุวัตถุประสงค์มากเพียงใด ซึ่งวัตถุประสงค์เหล่านั้นมักเชื่อมโยงถึงประเด็นการปรับปรุงแผน หรือระบบการบริหารจัดการฉุกเฉินที่มีอยู่ การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ รวมถึงการแก้ไขปัญหาข้อจำกัดในเรื่องอัตรากำลังพลของหน่วยงาน ทั้งนี้ ขอบเขตและรายละเอียดของการประเมินผลนั้นควรถูกกำหนดโดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของหน่วยงานนั้นๆ การประเมินผลและการสังเกตการณ์ของผู้ควบคุม หรือต้องอาศัยผู้สังเกตการณ์ตามวัตถุประสงค์เฉพาะด้านเพิ่มเติม ความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ และรายงานการฝึกจะวิเคราะห์และอธิบายว่าการดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ขณะเดียวกันข้อเสนอแนะต่างๆ จะเป็นข้อมูลที่เป็น

ประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป โดยผู้ประเมินผลควรเป็นบุคคลที่มีความคุ้นเคย และมีความรู้ในเรื่องที่รับผิดชอบในการประเมิน และอาจวางแผนการประเมินผลการฝึกได้หลายรูปแบบ อาทิ การสังเกตการณ์ การจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือการใช้แบบสอบถาม เป็นต้น

๕) การติดตามผลจากการฝึก (Exercise Follow up) เป็นขั้นตอนที่ถูกกล่าวยามากที่สุดในกระบวนการจัดการฝึก ซึ่งการฝึกใดไม่มีการติดตามผลจากการฝึกที่นำเอาข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นไปสู่การพัฒนาและปรับปรุง อาจเรียกได้ว่าการฝึกนั้นขาดความสมบูรณ์ ทั้งนี้ กระบวนการที่สำคัญในการติดตามผลการฝึก ประกอบด้วย

(๑) การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อการดำเนินการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประเมินผลการ โดยต้องมีการกำหนดช่วงเวลาในการดำเนินการ

(๒) การกำกับดูแลและติดตามการดำเนินการ โดยจัดทำแผนการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการปรับปรุงหรือพัฒนาตามข้อเสนอแนะที่ได้รับ

(๓) จัดการฝึกให้ครบวงจร กำหนดสิ่งที่ได้พัฒนาและปรับปรุงไว้เป็นประเด็นในการทดสอบสำหรับการฝึกครั้งต่อไป ทั้งนี้ การติดตามผลจากการฝึกไม่จำเป็นต้องถูกทดสอบโดยการฝึกในทุกวัตถุประสงค์

การปฏิบัติการฉุกเฉินในการกู้ภัยทางน้ำและทางทะเล

น้ำเป็นส่วนประกอบสำคัญของโลก ประเทศไทยมี ๒๓ จังหวัด ที่มีพื้นที่ติดกับทะเล ทั้งทางฝั่งอันดามันและอ่าวไทย ความยาวตลอดชายฝั่งรวมทั้งสิ้น ๒,๖๖๗ กม. มีประชากรอยู่อาศัย และประกอบอาชีพไม่น้อยกว่า ๑๒ ล้านคน นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีทะเลสาบ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง จำนวนมากที่เป็นเส้นเลือดใหญ่หล่อเลี้ยงระบบสังคมเกษตรกรรมของประเทศ มนุษย์ใช้น้ำในการอุปโภคและบริโภคการบาดเจ็บและการป่วยเจ็บเหตุจากน้ำเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้และสามารถมีมาตรการในการป้องกันได้ การป่วยเจ็บทางน้ำเป็นส่วนหนึ่งของการป่วยเจ็บจากอุบัติเหตุหรืออุบัติภัยทางน้ำ โดยเฉพาะประเทศไทยเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของภูมิภาคและของโลก มีแนวโน้มในการท่องเที่ยวสูงขึ้นตามลำดับ คาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวทางน้ำมากขึ้น ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ การท่องเที่ยวทางน้ำดังกล่าวมิได้จำกัดอยู่ที่ทะเลหากแต่แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ ก็พบมีความนิยมมากขึ้นเช่นกัน

๑. สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุทางน้ำ

๑. สาเหตุจากตัวบุคคล เป็นสาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ มีสาเหตุเกิดจากมีสภาพร่างกาย จิตใจ ไม่พร้อม ขาดความรู้ความชำนาญหรือขาดประสบการณ์ ไม่ระมัดระวัง อยู่ในภาวะเบี่ยงข้อบังคับ มีความประมาท ไม่ ระมัดระวัง ขาดความรอบคอบ มีความเชื่อในทางที่ผิด รู้เท่าไม่ถึงการณ์ใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ผิดประเภทของงาน

๒. สาเหตุจากตัวเครื่องมือหรือยานพาหนะ สาเหตุเกิดจากชิ้นส่วนเครื่องจักรกลชำรุดขาดการบำรุงรักษา ขาดการทดลองตรวจสอบก่อนนำไปใช้งาน สภาพความพร้อมใช้งานของเรือ

๓. สาเหตุจากสภาพแวดล้อม สาเหตุเกิดจากสภาพดินฟ้าอากาศไม่ดี สภาพของทางสัญจรไม่ดี หรือสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ไม่ดี

๒. การป้องกันเพื่อให้เกิดความปลอดภัยทางน้ำ

หลักการป้องกันอุบัติเหตุ ดำเนินได้ ๓ ประการ คือ

๑. แก้อุปกรณ์หรืออุปกรณ์ที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุเครื่องมือเครื่องใช้ควรออกแบบให้ความปลอดภัยแก่ผู้ใช้ สิ่งใดที่ชำรุดบกพร่องให้รับซ่อมแซมแก้ไข

๒. ให้ความสนใจแก่บุคคลบางจำพวกที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ เช่น ผู้ดื่มสุรา คนที่สายตาและร่างกายไม่สมบูรณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลเหล่านี้ ควรหาทางป้องกันเป็นพิเศษ

๓. ควบคุมแก้ไขสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ เช่น จัดการจราจรให้ดี ซ่อมแซมส่วนที่บกพร่องหักพังให้คืนสภาพดี สิ่งแวดล้อมใดที่มีสถิติเกิดอุบัติเหตุสูงกว่าปกติ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรวิเคราะห์หาหนทางป้องกันแก้ไขโดยเร็ว

๓. ความปลอดภัยในการเดินทางทางน้ำ

๑. สวมเสื้อชูชีพที่เหมาะสมกับขนาดน้ำหนักของตัวเองทุกครั้งเดินทางทางน้ำ

๒. ไม่ควรใส่เสื้อผ้าที่หนาหนักหรืออ้วนน้ำ เช่น กางเกงยีนส์ เสื้อผ้าหนา ๆ

๓. ลักษณะของชูชีพที่เหมาะสมสำหรับการใช้โดยทั่ว ๆ ไป คือ แบบที่ ๒ ซึ่งจะช่วยให้หน้าอก ศีรษะและใบหน้าของผู้สวมลอยอยู่เหนือน้ำเสมอแม้ผู้ที่สวมจะหมดสติ (สลับ)

๔. เตรียมความพร้อมขณะที่โดยสารเรือ

- หากเป็นไปได้ควรเตรียมอุปกรณ์สำหรับช่วยชีวิตตนเองติดตัวไว้เสมอ เช่น รองเท้าแตะฟองน้ำ ขวดน้ำดื่มพลาสติก ถังแกลลอน ฯลฯ

- มองหาอุปกรณ์สำหรับช่วยชีวิตผู้อื่นไว้เสมอ เพื่อใช้ช่วยเมื่อเกิดเหตุการณ์ เช่น ห่วงชูชีพ ขวดน้ำดื่มพลาสติก ถังแกลลอน เชือก ไม้ยาว ๆ ฯลฯ

๔. ความปลอดภัยในการใช้เรือในทางนันทนาการ

เรือทางนันทนาการมีหลายชนิด เช่น เรือยนต์ ยานน้ำส่วนบุคคล เรือใบ เรือแคนู เรือคายัค เป็นต้น กฎเบื้องต้น ได้แก่

๑. สวมใส่ชูชีพตลอดเวลา

๒. อบรมหลักสูตรความปลอดภัยทางเรือ

๓. อย่าดื่มแอลกอฮอล์

๔. แจ้งแผนกำหนดการให้กับคนบนฝั่ง

๕. ติดตามการพยากรณ์อากาศ

๕. ความปลอดภัยในการใช้ยานน้ำบุคคล (personal watercraft) เช่น เจ็ตสกี

๑. สวมใส่ชูชีพ

๒. ทราบกฎและข้อบังคับในการใช้

๓. มีมารยาทและสามัญสำนึกในการใช้ และให้ความสนใจสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติตามเส้นทางกำหนด เชื้อเพลิงเขตที่ห้ามใช้ความเร็ว

๔. ให้ระมัดระวังสำหรับนักว่ายน้ำ นักเล่นเซิร์ฟ นักดำน้ำและเรืออื่นๆ ให้ลดความเร็วในพื้นที่ดังกล่าว

๕. ไม่ขับขึ้นตามลำพัง ควรมีกิจกรรมเป็นกลุ่ม

๖. ผู้ขับขี่ควรสวมสายห้อยคอที่ผูกติดกับสัญญาณดับเครื่องในระหว่างการขับขี่

๗. แจ้งแผนการใช้เมื่อออกจากฝั่ง

๖. การวางแผนการรองรับการป่วยเจ็บทางน้ำ

การวางแผนรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินทางน้ำมีความสำคัญ เนื่องจากเหตุการณ์อาจเกิดได้ตลอดเวลา การรองรับที่ดีย่อมทำให้การจัดการการกู้ภัยทางน้ำมีประสิทธิภาพ การวางแผนที่ดีประกอบด้วย

๑. การจัดพื้นที่ในการวางแผนอุปกรณ์การช่วยชีวิตและปฐมพยาบาล ในการรองรับการป่วยเจ็บ ทางน้ำ การพิจารณาทางเข้าและออกของทีมงาน และยานพาหนะที่ใช้ในการให้บริการฉุกเฉิน หมายเลขติดต่อในกรณีเหตุฉุกเฉิน

๒. อุปกรณ์ ได้แก่ อุปกรณ์ในการช่วยชีวิต อุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลกู้ฟื้นคืนชีพ และการป้องกันตนเองที่เหมาะสมสำหรับบริบทของพื้นที่นั้น ๆ

๓. การกำหนดบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบของทีมงานในสถานการณ์ฉุกเฉิน รวมถึงขั้นตอน ในการตอบรับสถานการณ์

๔. แผนการสื่อสารและการประสานงาน ได้แก่ การร้องขอความช่วยเหลือสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ลำดับการรายงาน เป็นต้น

๕. ขั้นตอนหลังเหตุการณ์ฉุกเฉินเสร็จสิ้น ได้แก่ การบันทึก ตรวจสอบจัดเก็บ อุปกรณ์ การทบทวนและปฏิบัติตามขั้นตอนที่เกี่ยวข้องต่อไป การฝึกฝนตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นระยะ รวมถึงทบทวนขั้นตอนการกู้ฟื้นคืนชีพและการดูแลผู้ป่วยเจ็บทางน้ำ จะทำให้การรองรับการป่วยเจ็บเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗. หลักการปฏิบัติโดยทั่วไปเมื่อเผชิญกับเหตุฉุกเฉินทางน้ำ

๑. การร้องขอความช่วยเหลือ

๒. การประเมินสถานการณ์ และลักษณะของผู้ประสบภัย

๓. การลงน้ำอย่างปลอดภัยถ้ามีความจำเป็น โดยการเลือกวิธีการที่ดีที่สุด ขึ้นอยู่กับ

- ความลึกของน้ำ
- ผู้ช่วยเหลืออยู่ที่สูงหรืออยู่ที่ระดับพื้นดิน
- สิ่งกีดขวางที่อยู่ในน้ำ
- ตำแหน่งและสภาพของผู้ประสบภัย
- การกำหนดของหน่วยงาน

๔. การให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

๕. การเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยในน้ำอย่างปลอดภัย

๖. การเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยขึ้นจากน้ำ

๗. การดูแลในภาวะฉุกเฉิน ถ้าจำเป็น

การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสตูล : การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล

การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัดจังหวัดสตูล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ (การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล) ในครั้งนี้ได้ดำเนินการตามนโยบาย และวางแผนการตอบโต้เหตุการณ์ในการฝึกฯ ตามแนวทางของ แผนเผชิญเหตุการณ์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล จังหวัดสตูล พ.ศ.๒๕๖๐ (ภาคผนวก) โดยสรุปสาระสำคัญ และการดำเนินการในภาพรวมทั้งหมดของการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รายละเอียดดังนี้

๑. วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อทดสอบแผนเผชิญเหตุการณ์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเลจังหวัดสตูล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ได้จัดทำขึ้น
- ๒) เพื่อเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและประสานการปฏิบัติแก่เจ้าหน้าที่หน่วยงานเกี่ยวข้อง ตลอดจนฝึกฝนความชำนาญในการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน และบูรณาการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๓) เพื่อสร้างความมั่นใจในความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว
- ๔) เพื่อเพิ่มความร่วมมือระหว่างเครือข่ายช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๕) เพื่อให้ทราบถึงข้อบกพร่อง ช่องว่างของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระบวนการตอบโต้ การประสานงานระหว่างหน่วยงาน ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ และทรัพยากรที่มีอยู่
- ๖) สร้างความเข้มแข็ง การเตรียมความพร้อมของประชาชน และการส่งเสริมในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินการของภาครัฐ

๒. เป้าหมาย

เพื่อเตรียมความพร้อมหน่วยงานในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล ผู้เจ็บป่วยฉุกเฉิน ผู้ประสบอุบัติเหตุต่างๆ ในการสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ประกอบการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยชาวต่างชาติ และประชาชนด้านการเผชิญเหตุการณ์ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล เพื่อเป็นการบูรณาการและเป็นกรอบในการปฏิบัติของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการลดอันตรายในชีวิตและทรัพย์สินที่จะเกิดขึ้น นำไปสู่การสร้างเสริมความเข้มแข็งของทุกภาคส่วนในการบูรณาการสำหรับเตรียมความพร้อมรับมือสาธารณภัย และสามารถขยายผลเป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๓. รูปแบบการฝึก

ดำเนินการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยใน ๓ รูปแบบ ประกอบด้วย

- ๑) การฝึกซ้อมบนโต๊ะ (Table Top exercise : TTX)
- ๒) การฝึกซ้อมเฉพาะหน้าที่ (Functional Exercise : FEX)
- ๓) การฝึกซ้อมเต็มรูปแบบ (Full-scale Exercise : FSX)

๔. กระบวนการดำเนินงาน สามารถสรุปได้ ดังนี้

- ๑) วิเคราะห์นโยบาย วางแผนงาน มอบหมายหน้าที่
- ๒) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานการฝึกฯตามคำสั่งจังหวัดสตูล ที่ ๑๓๗/๒๕๖๐ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงานการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ (การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเลจังหวัดสตูล)
- ๓) ประชุมคณะกรรมการ/คณะทำงาน เตรียมการและแบ่งมอบภารกิจ
- ๔) ประชุมคณะทำงานออกแบบการฝึก เพื่อชี้แจงรูปแบบการฝึก จัดทำร่างสถานการณ์สมมติ
- ๕) การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัดประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐
 ๑. การฝึกซ้อมบนโต๊ะ (Table Top exercise : TTX)
 ๒. การฝึกซ้อมเฉพาะหน้าที่ (Functional Exercise : FEX)
 ๓. การฝึกซ้อมเต็มรูปแบบ (Full-scale Exercise : FSX)
- ๖) สรุปผลการดำเนินการ การประเมินผล และรายงานผลการฝึกการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับ

๕. กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการฝึก

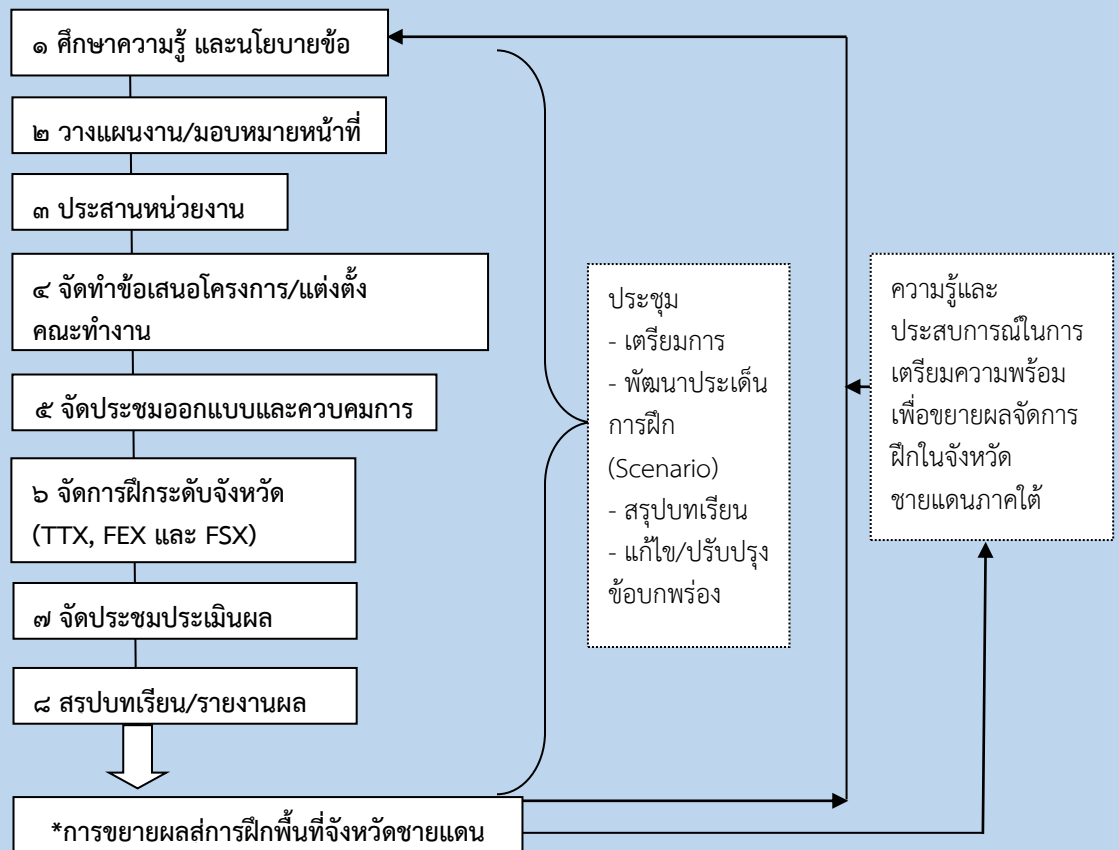
- ๑) นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว
- ๒) เครือข่ายอาสาสมัครมูลนิธิที่เกี่ยวข้องกับการเผชิญเหตุ
- ๓) ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๔) ประชาชนในพื้นที่ ต.ปากน้ำ อ.ละงู จ.สตูล

๖. ผลการดำเนินการ การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสตูล : การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล สามารถสรุปได้ ดังนี้

การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสตูล ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ โดยใช้สถานการณ์การกักภัยทางทะเล : การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล ได้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประกอบด้วย หน่วยงานในกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอปภ.จ.) ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายอาสาสมัครมูลนิธิ นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว และประชาชน โดยใช้การรูปแบบการฝึกฯ ๑) การฝึกซ้อมบนโต๊ะ (Table Top exercise : TTX), ๒) การฝึกซ้อมเฉพาะหน้าที่ (Functional Exercise : FEX) และ ๓) การฝึกซ้อมเต็มรูปแบบ (Full-scale Exercise : FSX) สำหรับฝึกการบูรณาการการปฏิบัติ/การสร้าง ความเข้าใจให้กับทุกภาคส่วนในพื้นที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินด้านการกักภัยทางทะเล : การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล ให้เกิดความรวดเร็ว คล่องตัว เป็นเอกภาพ รวมทั้งสามารถบริหารจัดการสถานการณ์ในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนได้รับทราบปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการจัดการสาธารณภัยที่ผ่านมา ซึ่งจะส่งผลให้หน่วยงานสามารถลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่อาจจะเกิดขึ้นได้หากเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่นำไปสู่การสร้าง ความเข้มแข็งของทุกภาคส่วนในการบูรณาการสำหรับเตรียมความพร้อมรับมือ สาธารณภัย

โดยการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสตูล ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ในครั้งนี้จะสามารถขยายผลเป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีบริบทที่เหมือนกันทั้งเชิงพื้นที่ และประชากร ตลอดจนต้องขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในฐานะพื้นที่พิเศษ

๗. สรุปภาพรวมกระบวนการ

ภาพประกอบที่ ๓.๔ สรุปภาพรวมกระบวนการ

๘. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ) ผลจากการจัดการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสตูล ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ สามารถสรุปเป็นผลสำเร็จของงานตามประเด็นได้ดังนี้

๑. เชิงปริมาณ ได้แก่

หน่วยงานในกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอปภ.จ.) และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการฝึกฯ รวมทั้งสิ้น ๒๐ หน่วยงาน คิดเป็นจำนวนผู้เข้าร่วม ๖๑๖ คน โดยมีทรัพยากรที่เข้าร่วมเผชิญเหตุในการฝึกแยกเป็น ๒ ประเภท คือ เรือ จำนวน ๑๐ ลำ รถ(กู้ชีพ/FR/รถขนย้าย) จำนวน ๒๑ คัน

๒. เชิงคุณภาพ ได้แก่

๑) หน่วยงานที่เข้าร่วมการฝึกมีความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบ ตามแผนเผชิญเหตุการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล จังหวัดสตูล พ.ศ.๒๕๖๐ ภายใต้ระบบบัญชาการเหตุการณ์ ตามแนวทางของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ ซึ่งมีความสอดคล้องกันในทางปฏิบัติในระดับพื้นที่

๒) หน่วยงานให้ความสำคัญ และมีการเตรียมความพร้อมรองรับสถานการณ์สาธารณภัย ที่อาจเกิดขึ้นได้โดยเฉพาะด้านด้านการกู้ภัยทางทะเล : การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล

๓) สามารถนำแนวทาง/แบบอย่างขยายผลการฝึกในครั้งนี้ไปสู่การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีความสอดคล้อง/ต่อเนื่องกันในการสร้างสถานการณ์สมมติโดยเฉพาะสถานการณ์การกู้ภัยทางทะเล : การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล

๔) ประชาชน นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเกิดความมั่นใจต่อหน่วยงาน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๙. การนำไปใช้ประโยชน์

๑. มาตรฐาน และแนวทางการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัดในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้

๒. แนวทางในการประสานการปฏิบัติ ภายในศูนย์บัญชาการเหตุการณ์โดยการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการปฏิบัติระดับพื้นที่ ตามแนวทางของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘

๓. เกิดการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานในการจัดการสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้น

๔. เสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชน และการเตรียมความพร้อมของหน่วยงาน ในการช่วยเหลือประชาชน ซึ่งมีความสำคัญในการตอบสนองนโยบายศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ด้านการสร้างความร่วมมือที่ดีร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และประชาชน อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชน ซึ่งจะส่งผลโดยตรง ต่อนโยบายของภาครัฐที่ขับเคลื่อนในพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลจากการศึกษาการปฏิบัติการฉุกเฉินในการกู้ภัยทางน้ำและทางทะเล ผนวกกับข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสตูล ชี้ให้เห็นว่า การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสตูล ต้องให้ความสำคัญในการฝึกการกู้ภัยทางน้ำ/ทางทะเล โดยจะสอดคล้องกับความเป็นบริบทเชิงพื้นที่ที่จังหวัดสตูลมีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติเป็นจำนวนมาก นำมาสู่การมีเงินรายได้เข้ามาหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจของจังหวัดสตูลแต่ละปีในระดับสูง ดังนั้น การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสตูล โดยใช้สถานการณ์การกู้ภัยทางทะเล : การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล ซึ่งจะส่งผลต่อการแสดงศักยภาพและความพร้อมในการบูรณาการหน่วยงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งในการเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์สาธารณภัยดังกล่าว โดยจะเป็นแบบอย่างให้กับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ต้องขับเคลื่อนนโยบายในฐานะพื้นที่พิเศษที่มีบริบทพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลเช่นเดียวกัน